

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1912 dec. 14.-én.

Jelen voltak *Fináczy Ernő*, majd *Kemény Ferenc* elnöklése mellett *Bartos Fülöp*, *Bozóky Endre*, *Böngérfi János*, *Danilovics Kálmán*, *Garzó Dénes*, *Gockler Lajos*, *Györgyi Kálmán*, *Gyulai Ágost*, *Hatos István*, *Kemény Ferenc*, *Kornis Gyula*, *Lányi Ernő*, *Négyesy László*, *Sebők Gyuláné*, *Somogyi Géza*, *Szemere Samu*, *Teveli Mihály*, *Urhegyi Alajos*, *Vértés O. József*, *Waldapfel János*, *Bursics Ernő*; utóbbi mint jegyző s többen vendégek.

I. Az elnök az ülést megnyitva, sajnálattal jelenti, hogy sürgős hivatalos elfoglaltsága miatt az ülés folyamán távozni lesz kénytelen. Fölkéri *Kemény Ferenc* r. tagot, hogy az elnöklésben helyettesíteni szíveskedjék. Átadja a szót a felolvasónak.

II. *Dr. Nádai Pál* felolvassa *Lichtwark és a művészi nevelés* c. tanulmányát. A nagy tetszéssel fogadott előadásért, mely a Társaság folyóiratának 1913. januári füzetében azóta megjelent, az elnök a Társaság nevében köszönetet mondott s az ülést berekesztette.

XXI. nagygyűlés 1913 január 18.-án.

Elnök: *Fináczy Ernő*, közben *Rombauer Emil*, majd ismét *Fináczy Ernő*.

Jelen vannak: *Alleram Gyula*, *Alszeghy Zsolt*, *Baló József*, *Bárány Gerő*, *Bertha Ilona*, *Boncz Ödön*, *Bozóky Endre*, *Böngérfi János*, *Bitter Illés*, *Császáz Elemér*, *Danilovics János*, *Erődi Béla*, *Erődi Béláné*, *Friml Aladár*, *Geréb József*, *Geöcze Sarolta*, *Gockler Lajos*, *Gönczy Lajos*, *Gyomlay Gyula*, *Gyulai Ágost*, *Gyulai Ágostné*, *Havas Gyula*, *Havas Irma*, *Horváth Jenő*, *Imre Sándor*, *Karl Lajos*, *Katonáné Thuránszky Irén*, *Kemény Ferenc*, *Kirchner Béla*, *Kornis Gyula*, *Kovács János*, *Kőrösi Henrik*, *Lados József*, *Láng Nándor*, *Lázár Szilárd*, *Málnai Mihály*, *Medveczky Frigyes*, *Molnár Viktor*, *Mosdóssy Imre*, *Nagy László*, *Nagy Zsigmond*, *Nádai Pál*, *Novotny Alfonz*, *Pauler Ákos*, *Polgár Gyula*, *Privovszky Alajos*, *Prónai Antal*, *Quint József*, *Radó Vilmos*, *Roseth Arnold*, *Rombauer Emil*, *Sárváry Árpád*, *Somogyi Géza*, *Sebestyénne Stetina Ilona*, *Szász Károly*, *Székely György*, *Székely István*, *Szemere Samu*, *Szitnyay Elek*, *Szuppán Vilmos*, *Teveli Mihály*, *Vargha Damján*, *Vári Rezső*, *Vangel Jenő*, *Waldapfel János*, *Zsengeri Samu*, *Bursics Ernő* mint jegyző s nagy számban vendégek.

I. *Fináczy Ernő* elnök «A közoktatás nemzetközi kérdései» c. nagy tetszéssel és lelkes tapsal fogadott tanulmánnyal a nagygyűlést

megnyitja. (Az elnöki megnyitó megjelent a Magyar Pædagogia 1913. januári füzetében.)

II. Elnök jelenti, hogy Bartoniek Géza és Hegedűs István rendezésű tagok elmaradásukat kimentették. Tudomásul szolgál.

III. *Gyulai Ágost* titkár felolvassa az 1912. évi munkásságról szóló jelentést, amint következik:

Tisztelt Társaság!

Csöndesen, de hagyományainkhoz, nemsokára már negyedszázados hagyományainkhoz híven, a zajt nem is keresve, hanem nemesebb és magasabb tudományos céljainkra tisztább és értékesebb esz-közökkel, nehéz körülmények között is kitartóan törekedve telt el Társaságunk 22-ik esztendeje is. Bár sok kiváló elméleti s gyakorlati pedagógust egyesít magában Társaságunk, munkásságával ha nem irányította is a magyar pedagógiai gondolkodás menetét — ki vindikálná ma az irányítás biztosságát magának? — de éberem figyelt s bírált s ki tudja, a mai, meglehetősen egység nélküli pedagógiai életben, a nevelői gondolkodást is hathatós eszközül felhasználni óhajtó ellentétes fölfogások zűrzavarában mi a szükségesebb, az-e, hogy a zűrzavarba újabb dominálni törekvő hangok vegyüljenek vagy az, hogy legyen egy fórum, mely megfigyeléseivel, bíráló munkájával, a tanulságoknak jobb időszámára való levonásával inkább a jövőendő konszolidálásnak tegyen szolgálatot? Mert nehéz körülmények közt telt el munkásságunknak most letűnt esztendeje.

Künn a nagy életben, a magyar társadalomban mintha bizonyos külső jelek a pedagogia csődjét akarnák jelenteni vagy legalább is mintha némely körökben elhomályosodott volna egy pillanatra az a belátás, mely a jövőendő nemzedékek nevelésének fontosságát az utóbbi félszázadban annyira fölismerte. S e mostoha értékelések közepette a nevelői gondolkodás eddigi idealistái is mintha elvesztették volna törhetetlen hitüket és immateriális nagy érzésüket, mely nélkül az egész pedagógiai munka semmit sem ér. Egészen bizonyos, hogy olyan időkben, mikor a túlságosan érzett anyagi gondok vagy más hasonló elkeseredés felhője ül a lelkeken, az eszményiség, a lelkesedés napjaink homályban van, nem melegít és nem éltet s ennek romboló hatása nemcsak pillanatnyira érezhető, hanem távolabbi időkre és generációkra is kihat. A magyar tanügyi munkásainak figyelmét — sajnos — már néhány év óta anyagi gondok s más efféle momentumokért folytatott mozgalmak és küzdelmek foglalják le s alig engednek időt pedagógiai gondolatokra. Világosan mutatja ezt egészen más, ideálisabb célokra alakult nagyszámú tanügyi egyesületeink újabb működése, s bár a mi tudós társulatunk természetesen távol tartotta magát a működésnek ilyen eltolódásától és elfajulásától, az áldatlan-

viszonyok visszahatását, a pedagógiai érdeklődés csökkenésének formájában mi sem tagadhatjuk. Míg a korábbi esztendőben rendes tagjaink elég gyakori látogatásáról, a külső tagok számának tekintélyes emelkedéséről számolhattam be, ezúttal ha nem is nagy visszaesésről, de az e tekintetben való fejlődés fönnakadásáról kell panaszkodnom. Pedig ha valaha, most kellene a pedagógiai érdeklődésnek résen lennie, hogy midőn majd a politikai jogok szélesebb körű kiterjedésével újabbkori állami életünk a közel jövőben nevezetes fordulóponthoz ér, a nemzeti nevelés leghathatósabb eszközeinek és legjobb módszereinek alkalmazása és az ezekből folyó eredmények jövődönk alakulásához áldásthozóan járuljanak hozzá. Az elmúlt év külföldi pedagógiai irodalmának áttekintése világosan mutatja, mennyire fölfogták a művelt nyugati nemzetek azt a jelentőséget, mely a gyermeknek egész egyénné, az állam hasznos s megbízható polgárává való neveléséhez fűződik. Az elmúlt esztendő folyamán előkerült e tárgy Társaságunk munkasorán is, de ez csak egy elárvult hang volt a külföldi pedagógiai tudománynak e kérdés iránt tanúsított érdeklődéséhez képest.

S éppen ez adja meg nekem az átmenetet ezután mondandóimhoz, ez mondatja ki velem az óhajtást, bár mentől intenzívebben kísérnök figyelemmel a nagy nyugati népek gazdag gondolatvilágát éppen a magyar pedagógiai gondolkodás megtermékenyítése érdekében. Értékes új eszmékben különösen a par excellence pedagógiai gondolkodású német nemzet a leggazdagabb; vezető szerepéhez e téren semmi kétség sem fér. Kissé körültekintve ennek múlt évi pedagógiai irodalmában, egészen világosan látjuk néhány érdekes téma dominálását. Ilyen témák a műveltségi ideálok változásának, a munkára nevelő iskolának (Arbeitschule, Kampf gegen die Lernschule, Schaffen und Lernen), az állampolgári nevelésnek, a gyermeklélektannak és gyermektanulmánynak (Jugendforschung, Jugendpflege), a kísérleti pedagogia és pszichologia jelentőségének, s különösen feltűnő módon a vallásitanítás módszerei reformjának jelszavai. Igaz, hogy a modern idők túlságosan sok üres jelszót is fölvető gondolatáramlatai közepette hozzá lehetünk szokva eszmék gyors fel- és letünéséhez s saját magyar pedagógiai világunkban rövid idő alatt magunk is sorra láttuk előkerülni majd az egységes középoktatásnak, majd a művészeti nevelésnek, a tanulmányi túlterhelésnek, az erkölcsi nevelésnek, a szexuális fölvilágosításnak, az iskolán kívüli nevelésnek és szabadoktatásnak, a klasszikai és természettudományi nevelés ellentétének gondolatait és problémáit, de láttuk nemsokára ismét háttérbe szorulni őket, nem mintha e nagy problémák megoldattak volna, hanem mert újabbak szorították ki őket. Így hát ha bizonyos skepszissel nézzük

is a pedagógiai eszmék folytonos hullámzását, azért mégis csak érdekes végigpillantani azon, hogy mi van e tekintetben előtérben a külföldön, mi foglalkoztatja a nagy nyugati nemzetek nevelői gondolkodását, — s ez főképen a mi Társaságunknak kell, hogy feladatát alkossa. A magyar pedagogia érdekében járunk el, ha őrállomásunk mindezekre jó eleve figyelünk, hogy mikor e különböző eszmék — persze rendesen jó későn — hódító céllal megjelennek a mi világunkban is, előre megalkotott kritikával fogadhatjuk őket. Egyelőre minden említett témák közül a kísérleti pedagogia és lélektan s a velük kapcsolatos ú. n. gyermektanulmány helyezkedett el intézményesen a mi pedagógiai világunkban, midőn az elmúlt évben egyrészt megalkult a Gyermektanulmányi Múzeum, másrészt tanfolyamok szervezésével és laboratóriumok fölállításával intenzívebbé lett a kísérleti pszichológiának pedagógiai értékesítése a pedagogiát szakszerűen művelő tanítóképző-intézetekben. Ki tudja, nem alakul-e másként ez az ügy is, ha a külföldön megindult efféle törekvéseket előzetesen is kritikai szemmel kísérjük s eredményeik kialakulását elvárjuk.

Nem győzöm tehát eléggé kiemelni annak a kapcsolatnak fontosságát, melyben éppen a mi Társaságunknak kritikai alapon állandóan érintkezni kell a fölmerülő új pedagógiai eszmékkal; s amennyiben Társaságunk eddig is megfelelt e tudományos feladatának s a jövőben még intenzívebben meg fog felelni, annak bizonyára a magyar nevelői gondolkodás, a magyar pedagógiai élet fogja legnagyobb hasznát látni.

Ez nem fogja megakadályozni azt, hogy felolvasó üléseiben és vitáiban, folyóiratának gondozásában, egy-két — sajnos még mindig csak tervezett — önálló vállalkozásában s a magyar pedagógiai élet megfigyelésében intenzíve folytatódjék Társaságunk belső élete is, mint ahogyan az elmúlt 22-ik esztendőben is folytatódott.

Ezzel kapcsolatban, krónikás tisztemre térve, a múlt évi belső élet jelenségei között mindenekelőtt meg kell említenem, hogy Társaságunk e belső élet követelményeinek megfelelően nem mulasztotta el felolvasó ülései során és külön a folyóiratban is ünnepi megemlékezéssel szentelni meg a nagynevű, francia pedagógiai írónak, Rousseau-nak születése 200 éves fordulóját; itt említtem meg azt, hogy Társaságunk képviselője útján szívesen részt vett a kiváló magyar zenepedagógusnak, Hubay Jenőnek országos jubileumában s végül azt, hogy Társaságunk egyik fölolvasó ülésének programjával eleget tett egy régebbi határozatának, mely az erkölcsi nevelésre vonatkozó gondolatkörnek évenkénti fölolvassal való állandó ébrentartását rendelte el.

Társaságunk életének ezenkívül rendes momentumai voltak üléseink és folyóiratunk.

Üléseink száma 1912-ben tíz volt: egy nagygyűlés, nyolc felolvasó és egy elnöki ülés, melyek többféle érdekes témát tárgyaltak. A napirendre került tudományos előadások között egy fontos elvi jelentőségű tárgyról: a latin nyelv tanításáról szóló elnöki megnyitó, hat nagyobb, egész ülést betöltő értekezés, továbbá egy pedagógiai tárgyú ünnepi megemlékezés foglalkoztatta Társaságunkat.

Felolvasó üléseink tárgyai részletesen a következők voltak:

Január 20-án: Fináczy Ernő előadása «A latin nyelv tanításáról».

Február 17-én: Havas Irma felolvasása «A szociális egyéniség neveléséről».

Március 16-án: Gockler Lajos mutatta be következő című dolgozatát: «A koncentráció mint didaktikai elv».

Április 20-án: Geöcze Sarolta olvasta föl «Erkölcsei nevelés a képzőben» c. dolgozatát.

Május 16-án: Polgár Gyula olvasott föl a következő címen: «Az akarat analíziséhez pedagógiai szempontból».

Október 19-én: Janikulov Boriszláv értekezett «Az állampolgári nevelésről».

November 16-án: Waldapfel János ünnepi megemlékezést olvasott föl «Jean Jacques Rousseu» címen a nagy francia pedagógiai klasszikus születésének kétszázados fordulójára.

Végül *december 14-én Nádai Pál*-nak egy tanulmánya került bemutatásra «Lichtwark és a művészi nevelés» címen.

Felolvasó üléseink — tekintettel a nagyközönség érdeklődésének nagyarányú szétforgácsolódására — aránylag elég látogatottak voltak.

Folyóiratunk 1912. évi füzetei a XXI. évfolyamot alkották. Terjedelme 41 ív volt s 44 munkatársunk dolgozott benne. Folyóiratunk sokoldalúsága ez évben sem szenvedett hiányt; a pedagógiai tudománynak majdnem összes disciplinái (az általános pedagogia, a didaktika, a módszertan, az iskolai szervezetten, a szociális pedagogia, a kísérleti pedagogia, a neveléstörténet s a kapcsolatos tudományok közül a pszichologia és az etika) mind szóhoz jutottak.

Volt folyóiratunkban 21 önálló nagyobb tanulmány, ezek között négy olyan, mely több közleményre terjedt; volt továbbá 20 önálló, de kisebb közlemény a magyar és a külföldi pedagógiai élet jelenségeiről; a hazai pedagógiai irodalom ismertetésének 11 közlemény volt szentelve; becses volt az a 28 nagyobb közlemény, mely a külföldi pedagógiai irodalom megannyi jelesebb termékének értékelésével foglalkozott; a külföldi pedagógiai mozgalmak ismertetésére szolgált az a hat közlemény is, mely «Külföldi Szemle» címen számos becses külföldi pedagógiai aktualitást, mintegy 25 témát beszélt meg eléggé behatóan; továbbá az a 137 közlemény, mely 32 nagyobb külföldi

szakközlönynek tartalmát ismertette. Mindezekon kívül volt a Magyar Pedagogiában nyolc kisebb vegyes cikk, egy nagyobb, több ívre terjedő közlemény pedig az 1911. évi magyar pedagogiai irodalom teljes repertoriumát adta. Folyóiratunknak végül alapszabályszerűen állandó rovata volt a Társaság hivatalos közleményei számára. Ez utóbbiaknak száma 15 volt.

Tudós elnökünk nagy elfoglaltsága mellett sem sajnálta az elmult évben is állandó és szerető gondozásban részesíteni folyóiratunkat, amiért ez úton is hála illeti meg az ő lelkeségét és buzgóságát.

Társaságunk szellemi életének képét kiegészíti még beszámolóssal arról az irodalmi pályázatról, melyet György Aladár néhai tagtársunk hagyatékának erre a célra szánt összegéből irtunk volt ki Brunswick Teréziának, a magyar gyermekkertek megalapítójának életrajzára. A pályázat az elmult év nagygyűlésén bíráltatott el véglegesen. Minthogy a pályázat ezúttal sem vezetett elfogadható eredményre, Társaságunk a bírálók ajánlata alapján elhatározta, hogy lépéseket tesz a Brunswick Teréziára vonatkozó kiadatlan levéltári anyag megszerzésére s hogy az életrajzot megbízás útján fogja elkészíttetni, György Aladár hagyatékát pedig más úton fogja a pedagogiai irodalom javára értékesíteni.

Itt kell fölemlítenem végül Társaságunk munkásságának még egy mozzanatát. Folyóiratunk közeledvén főnállása első 25 évének befejezéséhez, a benne főlhalmozott becses pedagogiai irodalmi anyag áttekintése mind szükségesebbé, de egyúttal mind nehezebbé válik. Társaságunk elnöksége, miként előző évi jelentéseimben említeni szerencsém volt, néhány év óta előkészítette anyagilag egy összeállítandó Tárgymutató kiadásának lehetőségét. Tekintettel arra, hogy az anyagi eszközök majdnem teljesen együtt vannak s tekintettel arra, hogy az eddigi 21 évfolyam földolgozásának munkája hosszú időt fog igénybe venni, az elnökség az elmult évben megtette az első lépéseket a terv realizálására s tárgyalásba bocsátkozott egy kiváló magyar bibliografussal, ki egyúttal folyóiratunknak is munkatársa, a tárgymutató elrendezésének elvi kérdéseire nézve. A munkálatok megkezdése a legközelebbi jövő feladata lesz.

Jelentésem során be kell még számolnom azokról a személyi változásokról is, melyek Társaságunk kebelében a mult évben végbe mentek.

1912. évi életünknek örvendetes eseménye volt sorainknak szokatlanul gazdag gyarapodása új értékes erőkkel. Az 1912. évi nagygyűlésen Társaságunk *tiszteleti tagjaivá* választottuk:

Dr. *Békefi Remig* zirczi apát urat, aki úgyis mint középiskolai, úgyis mint egyetemi tanár igazi pedagógiai szellemtől áthatva mun-

kalkodott a magyar oktatás terén s aki mint tudós kutató is közoktatásunk multját derítette fel számos művével. Megválasztása egyúttal egy hazafias tanítórendnek megtisztelése volt, melynek élén áll s melynek a magyar ifjúság nevelésében hervadhatatlan érdemei vannak;

Gyertyánffy Istvánt, utolsó, még életben levő tagját ama gárdának, melyet Eötvös József báró az új alkotmányos korszak elején a népoktatás újjászervezésére toborzott, ki a tanügy szolgálatában töltött 42 évi lelkes munkásságával, a Pædagogiumnak nagyarányú intézménnyé fejlesztésével, a Néptanítók Lapjának 23 évi szerkesztésével kiváló pedagógiai érdemeket szerzett s kinek tiszteleti taggá választásával a Társaság egy régi mulasztását hozta helyre és

Péterfy Sándort, aki szintén egész életét a népoktatás nagy és nemes eszméjének szentelte, aki azonkívül nagybecsű munkásságot végzett a Tanítók Házának, ezen hatalmasan kifejlődött áldásos intézménynek megalapításával s a magyar népoktatás milleniumi történetének megírásával.

Mindhárman örömmel fogadták a Társaság megtisztelő választását s szíves levelekben köszönték meg a nekik átnyújtott tiszteleti okleveleket.

Az ő tiszteleti taggá választásuk által s az elhalálozás útján megüresedett rendes tagsági helyeket, összesen hetet ugyanakkor azzal töltötte be Társaságunk, hogy a nagygyűlés elhatározásából *rendes tagok* lettek: *dr. Baló József*, a budapesti I. ker. áll. elemi tanítóképzőintézet igazgatója; a Tanítóképzőintézeti Tanárok Orsz. Egyesületének elnöke, a népoktatás régi kipróbált munkása; *Bursics Ernő*, székesfővárosi elemi iskolai igazgató, a Magyarországi Tanítóegyesületek Orsz. Szövetségének alelnöke, a népnevelés jól ismert munkása; *Egri György*, jászberényi áll. elemi iskolai igazgató, aki széleskörű munkásságot fejtett ki az ifjúsági irodalom terén; *Sztankó Béla*, a budapesti I. ker. áll. tanítóképző-intézet tanára, országszerte elismert zenepedagógus, a Tanítóképzőintézeti Tanárok Orsz. Egyesületének alelnöke, a tanítóképzés tantervi reformmunkálatainak kiváló mértelekben részese; *Gaal Mózes*, budapesti áll. főgimnáziumi igazgató, az Orsz. Középkolai Tanáregyesület «Budapesti Tanári Kör»-ének elnöke, országos hírv ifjúsági író, több gyakorlati irányú pedagógiai mozgalom indítója és vezetője; *dr. Nagy József*, székesfehérvári áll. főreáliskolai tanár, kinek megválasztásával a Társaság honorálni kívánta azt a rendkívüli szorgalmas munkásságot, melyet a Magyar Pædagiának majdnem minden számában kifejtett; végül *dr. Prónai Antal*, budapesti kegyes tanítórendi főgimnáziumi tanár, most a piarista-rend kormánytanácsosa és titkára, a magyar piarista iskoláz-

tatás történetének jeles bűvára s a «Magyar Középiskola» c. tanügyi folyóirat szerkesztője.

Ezenkívül a dolgok örök rendje szerint, mely a sírok felett is új gyümölcsöző életet teremt, ugyanazon alkalommal betöltötte Társaságunk a felejthetetlen emlékű Sebestyén Gyula elhúnyta folytán megüresedett s a népoktatást megillető alelnöki széket azzal, hogy alelnökkévé választotta

Mosdóssy Imrét, székesfővárosi kir. tanfelügyelőt, nemcsak állásánál fogva, amennyiben az országnak legfontosabb tanfelügyelői tisztét tölti be s e téren nagy érdemeket szerzett, hanem azért is, mert a magyar pedagógiai irodalomnak s a magyar ifjúsági irodalomnak is mindig lelkes munkása volt.

Végül a Trájtler Károly lemondásával megüresedett jegyzői tisztre megválasztotta Társaságunk *Bursics Ernő* székesfővárosi elemi iskolai igazgatót, akinek buzgóságába a legszebb reményeket helyezte a Társaság.

Mindnyájukat szívesen üdvözli Társaságunk ezúttal is tiszteleti, rendes tagsági, illetőleg tisztviselői minőségükben.

Amellett, hogy az új erővel való gyarapodás igaz örömet szerzett Társaságunknak, az elmúlt évben rendkívül kegyes volt irántunk a sors abban is, hogy a szokottnál kiméletesebben bánt el tagjainkkal és a szokottnál kevésbé ritkította sorainkat. Mindamellett nem maradtunk teljesen fájdalmas veszteségek nélkül. Elhúnyt 1912-ben Társaságunknak az a tiszteleti tagja, ki a legmagasabb közoktatásügyi funkcióban ott volt Társaságunk születésénél s melegen érdeklődött iránta, ki azóta állandóan valóban tisztelt tagja volt Társaságunknak. *Csáky Albin gróf*, volt közoktatásügyi miniszter méltán foglalt helyet a Magyar Pædagogiai Társaságban; mint nemzete tanügyének sokáig lelkiismeretes gondozója pedagógus volt ő, a szónak mélyebb értelmében is s nála fenköltebb, liberálisabb szellemű embert, a magyar kulturának tudatosabb és igazibb barátját keveset mutathatott föl azokban a magas körökben Társaságunk.

Elhúnyt még rendes tagjaink sorából *Tóth József*, volt pest-megyei tanfelügyelő, Társaságunknak alakulása óta rendes tagja. Nem volt kimagasló, nagy szereplésű alakja társadalmunknak, de lelkesedés, buzgóság s a magyar kultúráért való rajongás vezette őt mindazokhoz a jó és szép intézményekhez, melyekben hosszú életén át részes volt. Miként ifjúkori álmok vitték őt a világot jelentő deszkákra, úgy vitték őt később tanügyi pályáján túl, még aggastyán korában sem kiapadt nemes hajlandóságok a Magyar Iskolaegyesület-önkéntes munkásai közé. Alig volt kulturális vagy pedagógiai egyesület, melyben erős nemzeti érzéseivel ott ne lett volna, mint a

magyarság haladásának önzetlen, igaz bajnoka. Ez a sajátosság, mely ma már a ritkább jelenségek sorába tartozik, az ő életének nagy értéke, ez lesz nevének is méltó emléke közöttünk.

A mult évben elhunyt tagjaink emlékezetét kegyeletesen felújítván, indítványozom a t. nagygyűlésnek, iktassuk jegyzőkönyvbe társaink elhunytá fölötti fájdalunkat.

Meg kell emlékeznem végül Társaságunknak még egy veszteségéről, melyet nem a halál fölötti fájdalom érzése kísér ugyan, de mely nem kevésbé illet meg bennünket. *Trájtler Károly* nyugalmazott székesfővárosi elemi iskolai igazgató nyugalomba vonulása alkalmával megváltván mindazon hivatalos állásoktól, melyeket betöltött volt, letette Társaságunk jegyzői tollát is, melyet kiváló buzgósággal és teljes odaadással forgatott Társaságunk megalakulásától fogva 21 éven át. Midőn Társaságunk nevében ezúton is köszönetet mondok neki 21 évi társulati tevékenységeért s búcsút veszek tőle, mindnyájunk nevében kívánom neki, hogy jól megérdemelt nyugalomát Isten akaratából sokáig élvezze soraink között.

Hátra volna még, hogy Társaságunk anyagi ügyeiről szóljak. Minthogy azonban erről a Társaság pénztárosa részletes jelentést fog előterjeszteni, csak röviden említem, hogy Társaságunknak alig néhányal kevesebb mint 1000 külső tagja lévén, anyagi helyzetünk az eddig megszokott módon rendben s a Társaság ügyvitelére, folyóiratunk kiadásának zavartalan menete teljesen biztosítva van. Ebben a kedvező helyzetben nagy része van annak, hogy a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr a mult évben is szíves volt a szokott 2000 K-nyi államsegélyt Társaságunk számára kiutaltványozni. Minthogy e segélyösszegnek nemcsak anyagi értéke, de erkölcsi jelentősége is erőt ad Társaságunknak kulturális munkájában, indítványozom, bízza meg a t. nagygyűlés az elnökséget, hogy a vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úrnak ezért a becses támogatásért Társaságunk nevében köszönetet mondjon, éppen úgy a Magy. Tud. Akadémiának is, amiért az akadémiai üléstermet egész éven át szívesen átengedte üléseink számára.

Kérem a t. Társaságot, kegyeskedjék indítványaimat elfogadni s jelentésemet jóváhagyólag tudomásul venni.

A Társaság a jelentést tudomásul veszi. Elhunyt tagjainak elvesztése miatt mély fájdalomát fejezi ki. Elfogadja a titkári jelentésben foglalt indítványokat s azok végrehajtásával az elnökséget bízza meg. Az elnök indítványára a titkárnak hivatali buzgóságáért s nagy gondal és körültekintéssel megszerkesztett jelentéseért köszönetet mond.

IV. Elnöknek az elnökségi ülés nevében tett indítványára a nagygyűlés kimondja, hogy Mikszáth Kálmán műveinek régebben

megvásárolt egy példányát a Julián-Egyesület elnöksége által kijelölendő Juliánegyesületi iskolának ajándékozza, kérve az illető iskola címének a Társaság elnökségével való utólagos közlését. Ezzel elintéztést nyert a kecskeméti siketnéma iskolának erre vonatkozó kérése is.

V. *Bozóky Endre* pénztáros bemutatja a Társaság 1912. évi számadását:

A Magyar Pædagogiai Társaság 1912. évi zárószámadása.

Bevétel.

	Kor.
Készlet 1911-ről	105·10
Hátralékokból	1162·44
Folyó évi tagdíjakból	2269·32
Előre fizetett tagdíjakból	179·—
Alapítványok kamataiból	276·78
Tiszteleti és rendes tagok adományaiból	105·—
Segély a nm. vallás- és közokt. minisztertől	2000·—
Régi holmik értékesítéséből	22·36
Összesen	6120·—

Kiadás.

	Kor.
Írói tiszteletdíjak	1299·—
Nyomdaköltségek	1158·—
Tisztviselői tiszteletdíjak:	
Szerkesztő	800·—
Titkár	400·—
Pénztáros	600·—
Jegyző	200·—
Szolgáknak	90·—
Titkári és pénztárosi ügykezelés	372·65
Segéd munkás (írnok)	74·—
Takarékbetétek (tiszteleti és rendes tagok adományai)	105·—
Beszerezések	111·30
Előfizetések	80·—
Tárgymutatóra	600·—
Egyenleg (1912. évi maradék)	230·05
Összesen	6120·—

Budapest, 1913 január 14-én.

Böngérfi János s. k.,
ellenőr.

Dr. Bozóky Endre s. k.,
pénztáros.

A társaság a számadási tételeket tudomásul veszi.

VI. *Zsengeri Samu* a kiküldött pénztárvizsgáló-bizottság nevében felolvassa következő jelentését:

A pénztári könyveket 1912 jan. 1-től 1912 dec. 31-ig átvizsgáltuk, s úgy a bevételeket, mint a kiadásokat az okmányokkal és a tagok nyilvántartásával összehasonlítottuk és megegyezőknak találtuk. A 230 K 05 fill. pénztári készlet a Társaságnak a m. kir. postatakarékpénztárnál levő folyószámláján és készpénzben találtatott. A 3675 K alapítványtőke egy Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület budai fiók 19,877. D.2. sz.; egy Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület József-Ferencvárosi fiók 14,827. C.3. sz.; továbbá a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank budai fiók 23,539. sz., 22,099. sz., 24,991., 24,992. sz. takarékkönyveiben; a tárgymutatóra szánt 3300 K összeg a Pesti Magy. Keresk. Bank budai fiókjának 22,461. és 24,993. sz. takarékkönyveiben találtattak. A 100 K névértékről szóló A. 023,921. sz. koronajáradékkötvény bemutatott. Ezek alapján a pénztárnoknak a fölmentvényt megadni kérjük.

Budapesten, 1913. január hó 14-én.

Dr. Zsengeri Samu s. k.,
pénztár vizsgáló-bizottsági tag.

Dr. Radó Vilmos s. k.,
pénztár vizsgáló-bizottsági tag.

A társaság dr. *Bozóky Endre* pénztárosnak a felmentvényt megadja és buzgó munkásságáért köszönetet mond. Jövő évi pénztárvizsgálókul *Radó Vilmos* és *Zsengeri Samu* küldetnek ki, akiknek mostani fáradozásait külön is megköszöni az Elnök.

VII. *Dr. Bozóky Endre* bemutatta az 1913. évi költségelőirányzatot:

A Magy. Pædagogiai Társaság 1913. évi költségelőirányzata.

Bevétel.

	Kor.
Készlet 1912-ről	230·05
Tagdíjhátralékokból	800—
1913. évi tagdíjából	2200—
Előre fizetett tagdíjából	150—
Alapítványok kamataiból	280—
Tiszteleti és rendes tagok adományai	60—
Kormánysegély	2000—
Régi holmik értékesítéséből	20—
Összesen	5740·05

Kiadás:

	Kor.
Írói tiszteletdíjak	1300.—
Tisztviselők tiszteletdíjai:	
Szerkesztő	800.—
Titkár	400.—
Pénztáros	600.—
Jegyző	200.—
Szolgáknak	100.—
Ügykezelési költségek	350.—
Tárgymutatóra	600.—
Előfizetésekre	80.—
Nyomdaköltség	1000.—
Rendkívüli kiadásokra	100.—
Egyenleg (1913. évi maradék)	210'05
Összesen	5740'05

Budapest, 1913 január 9-én.

Az elnökség nevében

Böngérfi János s. k.,
ellenőr.

Dr. Bozóky Endre s. k.,
pénztáros.

A társaság az előirányzatot vita nélkül elfogadja.

VIII. Mivel az alapszabályok értelmében az 1912-ik évvel le-
telik az összes tisztviselők három évi mandátuma, *Elnök* a választá-
sok előtt köszönetet mond tisztviselőtársainak a lefolyt ciklusban
kifejtett fáradozásukért és azért a támogatásért, melyben őt részesít-
tették; különösen pedig Weszely Ödön szerkesztőnek, aki többé e
tisztelet elvállalni nem hajlandó. Bármennyire sajnálja Elnök Weszely
megválását a szerkesztőségétől, kénytelen meghajolni a felhozott nyo-
mós érvek előtt: a székesfőváros a nevezettet oly intézmény élére
állította, mely — hagyományok és analógiák nélkül — a vezetőnek
teljes és osztatlan munkaerejét követeli. Weszely őt esztendeig volt
a Magyar Pædagogia szerkesztője. Folytatva kitűnő elődeinek fárado-
zásait, ez alatt az idő alatt igen nagy elfoglaltsága dacára is emelni
tudta a folyóirat színvonalát, a jeles munkatársaknak egy állandó
gárdáját szervezte s közlönyünket a magyar tudományos irodalom
számottevő tényezőjévé tette. Épp azért a búcsú pillanatában sajnála-

tát fejezi ki a szerkesztő megválása fölött, de egyúttal azt a reményét is, hogy Weszely a Magyar Pædagogióval ezentúl is fenn fogja tartani az összeköttetést.

Ezek után Elnök felkéri Rombauer Emil kir. főigazgatót, a társaság rendes tagját, hogy az elnökválasztást vezetni szíveskedjék.

IX. *Rombauer Emil* örömmel vállalja az elnökválasztás vezetését, mert ez a megbízatás alkalmat ad neki, hogy egy érzelmenek adjon kifejezést, mely ez órában lelkét és bizonyára az összes jelenlevők lelkét eltölti. Az imént elhangzott tartalmas titkári jelentés, úgyszintén az örvendetes eredményekről tanuskodó pénztárnoki előterjesztés bizonyítja, hogy a társaság normális életet él. Nincsenek életében aggodalmas jelenségek, de másrészt olyanok sem, melyeket kiválóan örvendeteseknek lehetne mondani, sőt talán nem egészen jogosulatlan az az érzés, hogy a társaság szellemi működése lehetett volna intenzivebb is. És ha mégis ebben az órában lelkes és emelkedett hangulatban vagyunk, annak okát az elnöki megnyitóban keressük. Gyengélkedő állapota nem tarthatta vissza a szólót attól, hogy el ne jöjjön és meg ne hallgassa az elnök beszédét. Mondhatja, hogy nincs oka megbánni megjelentét. Ha a társaság működése nem kimagasló is, az elnök megnyitó beszédei, melyeket évről-évre hallhatunk, valóban kimagasló eseményei nemcsak társaságunk történetének, de tanügyi közéletünknek is. A lelkes visszhang, melyet a szólónak e szavai a közgyűlés tagjaiban keltenek, meggyőzik őt arról, hogy vele együtt a mondottakat mindenki átérzi s hogy mindenkinek óhaját tolmácsolja, midőn felkéri Fináczy Ernőt, hogy a Pædagogiai Társaság vezetését és irányítását a jövő ciklusra is legyen szíves elvállalni. (Hosszantartó éljenzés és taps). A felhangzott helyeslések alapján határozatilag kimondja, hogy a társaság Fináczy Ernőt a Magyar Pædagogiai Társaság elnökévé újabb három esztendőre megválasztja.

X. *Fináczy Ernő* újból elfoglalván az elnöki széket, köszöni a Társaságnak immár negyedízben feléje fordult bizalmát, úgyszintén előtte szólónak elismerő szavait, melyekkel a szólót érdemein felül megtisztelte. Elnöki ténykedésében főleg két célt tűzött maga elé. Egyik az, hogy a társaság munkássága — rendeltetésének megfelelően — tudományos színvonalon mozogjon; a másik, hogy összes tényezői harmonikus együttműködésben egyesüljenek. A társaság eddigi működése az első cél felé való közeledést mutat ugyan, de bizonyos, hogy ebben a tekintetben még sok a tennivaló, még sok nehézséggel kell megküzdeni, még sok közönbösséget kell legyőzni. A másik célt, úgy gondolja, sikerült elérnie, a társaság tényezőinek sokfélesége, a sokszor ellentétes elvi álláspontok dacára is. Ha ebben

a részben valami siker koronázta törekvéseit, a társaság tisztviselőinek és tagjainak támogatásán kívül szabad talán annak is tulajdonítania, hogy igen egyszerű eszközöket alkalmazott, melyek mindenkor beválnak: igyekezett igazságos és méltányos lenni, s igyekezett őszinte lenni minden irányban. Nem ismer más utat, mely rövidebb és biztosabb volna. Él benne a remény, hogy ezekkel az egyszerű eszközökkel, az igazság, a méltányosság és őszinteség eszközeivel sikerülnie fog a társaság munkásságát jövőre is harmonikussá tenni, a kölcsönös megbecsülés szelleméből folyó hagyományokat megőrizni. (Általános, lelkes éljenzés és taps.)

XI. *Elnök* a tisztikarra nézve ajánlja, hogy a nagygyűlés al-elnökökké, titkárrá, pénztárossá, ellenőrré, jegyzővé és könyvtárossá az eddigi tisztviselőket válassza meg. A megüresedett szerkesztői állásra vonatkozóan a következő előterjesztést teszi:

Hogy milyen fontos ez a tisztség a társaság életében, magyaráznia nem szükséges. Folyóiratunkban jut kifejezésre munkásságunk szelleme és iránya; ezzel az organummal hathatunk a legszélesebb művelt körökre. Az elnökség oly férfiút ajánl e tisztségre, aki arra hivatali állásánál, egyéni tulajdonainál és szakértelménél fogva mindenkép alkalmasnak ígérkezik: Dr. *Imre Sándort*, a Pædagogiumban a filozófia és pedagógia rendes tanárát, a budapesti egyetemen a magyar neveléstörténet magántanárát. A népoktatást jól ismeri, mert egyik legfontosabb vezető intézményében működik; a középiskola dolgaiban is jártas, mert éveken át volt középiskolai tanár; az egyetemmel egy évtized óta van kapcsolatban, mint kolozsvári, majd budapesti egyetemi magántanár. Pedagógus állásánál, hivatásánál és személyiségénél fogva, amiről a pedagógiai irodalom terén kifejtett tevékenysége tanuskodhatik. Hogy megvan benne is az ügy igaz szeretete, a nemzeti közoktatás szükségleteinek teljes megérzése, a tudományos és szerkesztői munkásságban megkívánt tárgyilagosság, nem lehet kétséges. Szerkesztői ténykedésében nem lesz egészen egyedül. Miként eddig, ezentúl is fenntartja magának az Elnök a folyóíratra azt a befolyást, mely a címlapon jelezve van, s melyet szóló elnöki kötelességeihez tartozónak tekint. Arra kéri a volt elnökség nevében is a közgyűlést, hogy Imre Sándort a folyóirat szerkesztőjévé megválasztani méltóztassék (Éljenzés. Általános helyeslés). Elnök a nagygyűlés egyhangúan, felkiáltással hozott határozatát a következőkben hirdeti ki:

Megválasztotta a nagygyűlés az 1913—1915. évekre:

alelnökké: a népoktatás köréből *Mosdóssy Imrét*,
 a középiskola " *Erősi Bélát*,
 a főiskola " *Kármán Mórt*,

titkárrá: *Gyulai Agostot,*
 szerkesztővé: *Imre Sándort,*
 pénztárossá: *Bozóky Endrét,*
 ellenőrré: *Böngérfi Jánost,*
 jegyzővé: *Bursics Ernőt,*
 könyvtárossá: *Szuppán Vilmost.*

XII. *Elnök:* két tiszteleti tag választására és két üres rendes tagsági hely betöltésére tesz javaslatot.

Tiszteleti tagul ajánlja az elnökség:

1. *Beöthy Zsoltot,* akinek ajánlása bővebb megokolásra nem szorul. Oly név ez, melynek viselője előtt mindenkinek, de nekünk magyar tanítóknak és nevelőknek különösen is meg kell hajolnunk. Az egyetemen, a középiskolában, a közoktatási tanácsban, a tanárvizsgáló bizottságban, az Akadémiában, a tanügyi és tudós társulatokban, a főrendiházban, mindenütt, ahol a nemzeti közművelődés ügyei gondoztatnak, ott találjuk Beöthy Zsoltot, mint tudóst, tanárt, pedagógust, nemzetnevelőt, kultúrpolitikust egy személyben. Nincsen az utolsó három évtizedben a magyar kultúra életében egyetlen jelentős mozzanat, mely Beöthy Zsoltot valamely vonatkozásban a magáénak ne vallhatná; egyetlen kimagasló alkotás, melyből valami irányban részét ki ne vette volna.

2. Ajánlja az elnökség tiszteleti tagul *Cherven Flórist,* akinek tanító és nevelő személyisége egy félszázadon át példaszerűen állott hazai köznevelésünk területén. Ötven évig szünet nélkül benne élt az iskolában, mint elsőrendű gyakorlati pedagógus. A tanulók tízezrei, akik keze alól kikerültek, hálás érzelmekkel áldják benne kitűnő tanárukat, nemesszívű nevelő atyjukat, az ifjú lelkek megértőjét és megérzőjét, az erkölcsös élet mintaképét, az iskola legigazabb barátját, akinek most 50 év után is, mikor nyugalomba vonult, bizonyára ott időznek gondolatai az iskolában, fiatal barátai közt, akik könnyűvé tették nshéz munkáját.

A megüresedett két rendes tagsági helyre ajánlja az elnökség:

1. *Dr. Szélnyi Ödönt,* a pozsonyi ág. hitv. ev. theológiai akadémián a filozófia és pedagógia tanárát, jeles pedagógiai íróat, akinek csak az imént közölte a Magyar Pædagogia a Schleiermacher pedagógiájáról szóló érdemes tanulmányát;

2. *Dr. Rácz Lászlót,* a budapesti ág. hitv. ev. főgimnázium igazgatóját, a lelkes tanárt és pedagógust, a matematikai nemzetközi bizottság magyar delegátusát, a hazai matematikai reform-

bizottság tevékeny tagját, aki ép ezen a téren és ebben a minőségében adta bizonyosságát alapos didaktikai készütségének.

A felhangzott általános helyeslés alapján az Elnök a nevezeteket egyhangúan megválasztott tiszteleti, illetőleg rendes tagokul Jelemti ki.

XIII. *Mosdóssy Imre* alelnök a megválasztottak köszönetét tolmácsolja a kitüntetõ bizalomért.

Elnök megköszöni a jelenlevõk érdeklõdését és a nagygyûlést bezárja.

A Magyar Pædagogiai Társaság 1913-ban.

I. A Társaság tisztviselõi:

Tiszteletbeli elnök: *Heinrich Gusztáv* dr., főrendiházi tag, nyug. egyet. tanár, a M. Tud. Akad. fõtitkára.

Elnök: *Fináczy Ernõ* dr., udv. tanácsos, egyet. tanár, az Orsz.

Közokt. Tanács alelnöke.

Alelnökök: a) a népoktatás körébõl: *Mosdóssy Imre*, kir. tanácsos, Budapest székesfõváros kir. tanfelügyelõje.

b) a középiskolák körébõl: *Erõdi Béla* dr., udv. tanácsos, Budapest székesfõváros tankerületi fõigazgatója.

c) az egyetem körébõl: *Kármán Mór* dr., egyet. tanár.

Titkár: *Gyulai Ágost* dr., pædagogiumi tanár.

Szerkesztõ: *Imre Sándor* dr., pædagogiumi tanár, egyet. m. tanár.

Pénztárnok: *Bozóky Endre* dr., középiskolai igazgató, az Orsz.

Közokt. Tanács titkára.

Ellenõr: *Böngérfi János*, polg. isk. tanár.

Jegyzõ: *Bursics Ernõ*, székesfõvár. közs. nép- és iparisk. igazgató.

Könyvtárnok: *Szuppán Vilmos*, kir. tan., keresk. akad. igazgató.

II. Tiszteleti tagok:

Apponyi Albert gr., v. b. t. t., orsz. képviselõ, Budapest (1908).

Békefi Remig dr., zirczi apát, Zircz (1912).

Beöthy Zsolt dr., főrendiházi tag, egyet. tanár, Budapest (1913).

Berzeviczy Albert dr., v. b. t. t., orsz. képviselõ, a M. Tud. Akad. elnöke, Budapest (1894).

3 *Burány Gergely* dr., a csornai premontrei kanonok-rend prépostja, Csorna (1911).

Cherven Flóris dr., udv. tanácsos, c. fõigazgató, nyug. fõgimn. igazgató, Budapest (1913).

- Dugard M.* pædag. író, a párisi Lycée Molière igazgatója, Páris (1904).
- Eötvös Loránd* báró, dr., v. b. t. t., egyetemi tanár, Budapest (1894).
- Gyertyánffy István*, kir. tanácsos, nyug. pædagogiumi igazgató, Budapest (1912).
- 10 *Kármán Mór* dr., kir. tan., egyet. tanár, Budapest (1910).
- Leövey Sándor*, közigazgatási bíró, Budapest (1894).
- Molnár Viktor* dr., nyug. vall. és közokt. min. államtitkár, Budapest (1904).
- Péterfy Sándor*, kir. tanácsos, nyug. tanítóképzőint. tanár, Pándorfalu (1912).
- Sée Camille*, francia államtanácsos, pædag. író, Páris (1904).
- 15 *Takács Menyhért* dr., a jászóvári premontrei kanonok-rend prépostja, Jászó (1904).
- Vaszary Kolos*, bibornok, v. b. t. t., Magyarország volt hercegprimása, Budapest (1894).
- Wlassics Gyula* dr., v. b. t. t., a közigazgatási bíróság elnöke, Budapest (1896).
- Zichy János* gr., v. b. t. t., vallás- és közoktatásügyi miniszter, Budapest (1911).
- Zsilinszky Mihály*, v. b. t. t., orsz. képviselő, Budapest (1894).

III. Rendes tagok :

- Acsay Antal* dr., egyet. m. tanár, Budapest (1911).
- Alexander Bernát* dr., egyet. tanár, Budapest (1892).
- Badics Ferenc* dr., kir. főigazgató, gyakorló főgimn. igazg., Budapest (1892).
- Baló József* dr., tanítóképzőint. igazgató, Budapest (1912).
- 5 *Bánóczy József* dr., tanítóképzőint. igazgató, Budapest (1911).
- Bárczy István* dr., székesfővárosi polgármester, Budapest (1906).
- Bartoniek Géza*, az Eötvös-kollégium igazgatója, Budapest (1904).
- Beke Manó* dr., egyetemi tanár, Budapest (1899).
- Bokor József* dr., egyetemi rk. tanár, Budapest (1892).
- 10 *Bozóky Endre* dr., középisk. igazg., az Orsz. Közoktatási Tanács titkára (1908).
- Böngérfi János*, polg. isk. tanár, Budapest (1892).
- Bursics Ernő*, székesfőv. nép- és ipariskolai igazgató, Budapest (1912).
- Capesius József* dr., tanítóképzőint. igazgató, Nagyszében (1892).
- Csáka Károly*, nyug. gimn. igazgató, Vác (1893).
- 15 *Demeczky Mihály* dr., udv. tan., egyet. tanár, Budapest (1892).

- Csengeri János dr., egyetemi tanár, Kolozsvár (1892).
 Dóczi Imre, egyházkerületi gimn. felügyelő, Debreczen (1903).
 De Gerando Antonina, nyug. fels. leányisk. igazgató, Páris (1892).
 Dreisziger Ferenc, tanítóképzőint. tanár, Kalocsa (1905).
 20 Egri György, áll. elemi isk. igazgató, Jászberény (1912).
 Ember János, kir. tanfelügyelő, Székelyudvarhely (1892).
 Endrei Gerzson dr., főgimn. tanár, Losoncz (1911).
 Erődi Béla dr., udv. tan., tanker. főigazgató, Budapest (1892).
 Eötvös K. Lajos, nyug. kir. tanfelügyelő, Budapest (1892).
 25 Ferenczy József dr., műegyet. tanár, Budapest (1892).
 Fináczy Ernő dr., udv. tan., egyetemi tanár, Budapest (1892).
 Gaal Mózes, főgimn. igazgató, Budapest (1912).
 Geöcze Sarolta, tanítónőképzőint. igazgató, Budapest (1892).
 Géresi Kálmán, tanker. főigazgató, Debreczen (1893).
 30 Gockler Lajos dr., keresk. isk. tanár, Budapest (1908).
 Gyomlay Gyula dr., Eötvös-kollégiumi tanár, Budapest (1892).
 Gyulai Ágost dr., pædagogiumi tanár, Budapest (1904).
 Hajnóczy József dr., kir. tanfelügyelő, Lőcse (1893).
 Havas Gyula dr., ny. kir. tanfelügyelő, Budapest (1908).
 35 Hegedüs István dr., egyetemi tanár, Budapest (1895).
 Hegedüs Károly, udv. tan., iparisk. főigazgató, Budapest (1892).
 Imre Sándor dr., pædagogiumi tanár, Budapest (1906).
 Juba Adolf dr., iskolaorvos, Budapest (1906).
 Katonáné Thuránszky Irén, ny. tanítóképzőint. igazg., Budapest
 (1892).
 Kemény Ferenc, főreálisk. igazg., Budapest (1903).
 40 Kerékgyártó Elek dr., polg. isk. igazgató, Budapest (1903).
 Kirchner Béla, keresk. isk. főigazg., Budapest (1903).
 Komáromy Lajos, c. igazg., nyug. Erzsébet-nőisk. tanár, Budapest
 (1892).
 Kornis Gyula dr., kegyesr. főgimn. tanár, Budapest (1911).
 Kovács János dr., pædagogiumi tanár, Budapest (1897).
 45 Kőrösi Henrik, kir. tan., kir. tanfelügyelő, Budapest (1903).
 Kőrösi Sándor, főgimn. tanár, Budapest (1892).
 Krammer József, polg. isk. igazgató, Pozsony (1911).
 Kuncz Elek, tanker. főigazg., Kolozsvár (1892).
 50 Kuthy József dr., címz. főig., ny. főreálisk. igazg., Székesfehérvár (1892).
 Láng Mihály, nyug. tanítóképzőint. igazgató, Kolozsvár (1911).
 Lázárné Kasztner Janka, ny. Erzsébet-nőisk. igazg., Budapest (1892).
 Léderer Ábrahám, nyug. tanítóképzőint. igazgató, Budapest (1892).
 Málnai Mihály dr., tanítóképzőint. tanár, Budapest (1892).
 55 Márki Sándor dr., egyetemi tanár, Kolozsvár (1892).

- Mártonffy Márton, udv. tan., orsz. képviselő, Budapest (1893).
 Mayer Béla, c. püspök, Kalocsa (1893).
 Mázy Engelbert dr., tanker. főigazgató, Kassa (1903).
 Medveczky Frigyes dr., udv. tan., egyetemi tanár, Budapest (1892).
 60 Mosdóssy Imre, kir. tan., székesfővárosi kir. tanfelügyelő, Budapest (1907).
 Nagy József dr., főrealisk. tanár, Székesfehérvár (1912).
 Nagy László, tanítóképzőint. c. igazg. Budapest (1892).
 Náray-Szabó Sándor dr., vall. és közokt. államtitkár, Budapest (1908).
 Négyesy László dr., egyet. tanár, Budapest (1896).
 65 Neményi Imre dr., min. tanácsos, Budapest (1894).
 Pauer Imre dr., min. tan., egyet. tanár, Vác (1892).
 Pauler Ákos dr., egyet. tanár, Kolozsvár (1905).
 Pethes János, tanítóképzőint. igazg., Pápa (1902).
 Pirchala Imre, nyug. tanker. főigazg., Pozsony (1893).
 70 Platz Bonifác dr., nyug. tanker. főigazg., Székesfehérvár (1892).
 Popovics V. István, udv. tan., a Thököly-int. igazgatója, Budapest (1892).
 Prónai Antal dr., a piarista rend kormánytanácsosa és titkára, Budapest (1912).
 Riedl Frigyes dr., egyetemi tanár, Budapest (1892).
 Radó Vilmos, ny. tanítónőképzőint. igazg., Budapest (1892).
 75 Ranschburg Pál dr., orvos, Budapest (1908).
 Rátz László, főgimn. igazgató, Budapest (1913).
 Rombauer Emil, c. főigazg., főrealisk. igazgató, Budapest (1905).
 Schack Béla dr., keresk. isk. főigazgató, Budapest (1901).
 Schnellér István dr., egyetemi tanár, Kolozsvár (1896).
 80 Sebestyénne Stetina Ilona, nőiipariszkolai igazgató, Budapest, (1892).
 Spitzkó Lajos, tanker. főigazg., Budapest (1892).
 Somogyi Géza, nyug. tanítóképzőint. igazg., Kispest (1904).
 Székely György dr., Erzsébet-nőiskolai tanár, Budapest (1907).
 Szelényi Ödön dr., theologiai akad. tanár, Pozsony (1913).
 85 Szitnyay Elek főgimn. tanár, Budapest (1911).
 Sztankó Béla, tanítóképzőint. tanár, Budapest (1912).
 Szuppán Vilmos, kir. tan., keresk. akad. igazg., Budapest (1892).
 Trájtler Károly, nyug. székesfőv. nép- és ipariszk. igazg., Budapest (1892).
 Ponori Thewrewk Emil, dr., udv. tanácsos, nyug. egyetemi tanár, Budapest (1892).
 90 Vajdafy Gusztáv, ny. elemi isk. igazg., Budapest (1892).
 Vángel Jenő dr., kir. tan., pædagogiumi igazgató, Budapest (1907).

- Váró Ferenc, ref. kollég. igazg., Nagyenyed (1892).
 Velősi Lipót, elemi isk. igazgató, Budapest (1892).
 Wagner Alajos, kir. főigazg., főgimn. igazgató, Budapest (1892).
 95 Waldapfel János dr., gyak. főgimn. tanár, Budapest (1897).
 Walter Gyula dr., c. püspök, Esztergom (1899).
 Weszely Ödön dr., főigazg., a székesfőváros pædag. szemín. igazg.,
 Budapest (1902).
 Wollmann Elma, tanítónőképzőint. igazg., Pozsony (1892).
 Zajzon Dénes, nyug. tanítóképzőint. igazg., Losoncz (1892).
 100 Zsengeri Samu dr., polg. isk. igazgató, Budapest (1892).

IV. Külső tagok.

A külső tagok száma 975.

Hivatalos nyugtázás.

I. 1912 június 28-tól október 15-ig a következő befizetések teljesítettek: *

Kültagok befizetései:

1905., 1906. és 1907-re: Málly Ferencz dr. Fiume.

1908-ra: Geleta János Kóka. Köblös Sámuel Hajdúböszörmény.
 Lengyel Gábor Beregszász. Micu Demeter Sajtény. Palágyi Lajos
 Budapest.

1909-re: Köblös Sámuel Hajdúböszörmény. Lengyel Gábor
 Beregszász. Micu Demeter Sajtény. Palágyi Lajos Bpest.

1910-re: Békéssy Károly Bpest. De la Roche Judit Vecsés.
 Fragstein András Pálóc. Hulják Pál Pilisszentlászló. Incze Antónia
 Balmazújvár. Korentsy Sándor Kistapolcsány. Köblös Sámuel Hajdú-
 böszörmény. Lengyel Gábor Beregszász. Micu Demeter Sajtény.
 Neiszer Antal dr. Bpest. Palágyi Lajos Bpest. 2 kor. Schramm Alajos
 Rákoskeresztúr. Simsay Lajos Bpest. Slany S. Pál Békéscsaba. Szabó
 József Derecske.

1911-re: Ágh Géza dr. Bpest. Biró Béla Magyarországyén 2 kor.
 De la Roche Judit Vecsés. Erdélyi Károly Pomáz. Fludorovits Zsig-
 mond Szolnok. Fragstein András Pálóc. Gálos Rezső dr. Temesvár.
 Cz. Horvát Gyula Balassagyarmat. Hulják Pál Pilisszentlászló. Incze
 Antónia Balmazújvár. Karay Miklós Marosvásárhely. Kiss Jenő Gyer-
 gyószentmiklós. Köblös Sámuel Hajdúböszörmény. Krompaszky Ede
 Turócszentmárton. Lengyel Gábor Beregszász. Micu Demeter Sajtény.
 Mihály Ferencz Szatmár. Mikola Sándor Budapest 2 kor. Neiszer
 Antal dr. Bpest. Schramm Alajos Rákoskeresztúr. Simsay Lajos Bpest.
 Szlamka Antal Gyergyófalva. Urbán József Kudzsir.

1912-re: Aczél Béla Gyergyófalva. Amberg József Temesvár.
 Andor Tivadar Bpest. Aranyné Balogh Szidónia dr. Bpest. Ágner

* Az 1912. évi 10. sz.-ből tévedés következtében kimaradt.

Lajos dr. Bpest. Agh Géza dr. Bpest. Balassa Sándor Budafok. Bandity Miksa Nkikinda. Barcsai József Baja. Batiné Stancsics Franciska Győr. Bánkorsós József Erzsébetfalva. Bárány Gerő dr. Budapest. Berta Ilona Bpest. Békássy Lajos Rákosliget. Békássy Sándor Bpest. Bitzó Sarolta dr. Nagybánya. Bodnár György Szatmár. Bocz Árpád Galánta. Brunowszky Rezső Losoncz. Burkovits István Ada. Bély Mihály Bpest. Bricht Lipót Bpest. Bihari Ferenc Munkács. Bóbita Endre Kassa. Czeglédy Ferenc Nagyselyk. Dengi János dr. Eger. Egyed Ferenc Halmi. Einzig Miklós Sopron. Eisler Mátyás dr. Kolozsvár. Elek Oszkár dr. Arad. Ellend József Sárospatak. Erdélyi Károly Pomáz. Farkas J. Zsigmond Hódmezővásárhely. Ferenczi József Nyitra. Fest Aladár Bpest. Fludorovits Zsigmond Szolnok. Földes Rezső Rákosliget. Faragó János Pápa. Friedreich Endre dr. Bpest. Gál Kelemen dr. Kolozsvár. Goldzicher Károly dr. Budapest. Gömöri Sándor Igló. Gönczy Lajos Székelyudvarhely. Gratzer Antal Pozsony. Gueth Gyula Juth. György Lajos Losoncz. Havas István Budapest. Hazay Olivér dr. Budapest. Heller Bernát dr. Budapest. Hittig Lajos Budapest. 2 kor. Horvay Róbert dr. Debreczen. Horváth Ferenc Karczag. Cz. Horváth Gyula Balassagyarmat. Huszák József Budapest. Himpfner Béla Budapest. Jablonkay Géza dr. Budapest. Jakab József Bodrogkeresztúr. Jankó Károly Szelevény. Jung Miklós Boksánbánya. Isépy László Bpest. Kajtsa József Csikszereda. Kaminszky Géza Ungvár. Kanabé Gyárfás Talpas. Kappler Miklós Facset. Kardos Ignác Ujvidék. Kardos István Nyiregyháza. Karsai Ervin Kassa. Kárpáti Sándorné Rimaszombat. Kelemen Béla Székesfehérvár. Kerekes Sándor Nagyszőlős. Kertész Ödön Sátoraljaújhely. Kiss Jenő Gyergyószentmiklós. Kiss Károly Kézdivásárhely. Klinda Gyula Bpest. Kovács Pál Győrök. Kurucz János Bpest. Lechnitzky Gyula Sárospatak. Leeb Bertalan Nagyvárad. Litán Gergely Rózsashegy. Marek János Nagyszombat. Mazuch Ede Ungvár. Máté Lajos dr. Bpest. Mihalik Sándor Budafok. Mihály Ferenc Szatmár. Mihályfi Pál Halmi. Mikola Sándor Bpest. Mirossay Gábor Kapuvár. Molnár Gyula Losoncz. Mohar József Csurgó. Molecz Béla Szentes. Morgócsy Emma Szarvas. Morán Fülöp Kassa. Mórocz Emilián Komárom. Murin Károly Bán. Muzsnai Dénes Szeged. Müller Péter Kevevára. Nagy József Barosstelep. Nagy Lajos Sárospatak. Nagy Pál dr. Kővárhosszúfalu. Nagyné Csorba Mária Kaposvár. Nagy Sándor Magyarpráta. Neiszer Antal dr. Bpest. Németh László Kecskemét. Nikel Béla Rózsashegy. Oravecz Károly Kolozsvár. Pap Illés dr. Szolnok. Paskó Gyula Zólyom. Pál Ernő Orosháza. Pálmai Lenke Sepsiszentgyörgy. Pechány Adolf dr. Bpest. Petroviczné Németh Anna Nagyikikinda. Petz Gedeon dr. Bpest. Péterffy Lajos dr. Kisújszállás. Pókász Béla Losoncz. Posch Árpád Bpest. Posch Zsigmond Keszthely. Poszvék Irén Szatmár. Rassowszky Gyula Rózsashegy. Rátz László Bpest. Révész László Szeged. Révhegyi Iván Bpest. Romanecz Mihály Ungvár. Romvári Tibor Békés 1:50 kor. Romvári Tibor Békés 2:50 kor. Sármay József dr. Sopron. Scherer Sándor Baja. Scholtz Lajos Tapoleza. Scholtz Lajos Ungvár. Simonffy Jolán Parác. Simónides István Trencsén. Simsay Lajos Bpest. Szazel Ferenc Bpest. Sóbányi Gyula Ujpest. Sostarich Elek Horváthásos. Stanitz Sándor Székesfehérvár. Sturm József Eger. Svarba József Lőcse. Szabó László Kézdivásárhely. Szabó Péter dr. Bpest. Szaleczki Miklós Érendred.

Szamosi József Orosháza. Szász Ferenc Ujverbász. Szekeres Albert Bpest. Szentkirályi Sámuel Kolozsvár. Székely István dr. Budapest. Székely Károly Baja. Szinyei József Bpest. Szlamka Antal Gyergyófalva. Szlavik Ferenc Csikszereda. Szombathy István Jászberény. Szuk Antal Nagyszentmiklós. Sücs Adolf dr. Budapest. Tas József Bpest. Tárnok Károly Bpest. Thienemann Mária Bpest. Tomcsányi János Aranyosmaróth. Török Arthur dr. Bpest. Tóth Szabó Pál dr. Bpest. Ullerich Gyula Bpest. 3 kor. Urbán József Kudzsir. Varga Dezső Nagyvárad. Varga Ignác Déva. Vasáry Dániel dr. Zombor. Várhelyi György Balassagyarmat. Végh Kálmán Bpest. Viezner Gyula Temesvár. Visnya Aladár dr. Bpest. Vitális István dr. Selmecez. Werner Adolf dr. Baja. Wigand János Szekszárd. Wlassich Mária Budapest. Zelenka Frigyes dr. Bpest. özv. Zelenka Jánosné Csongrád. Zrinyi Károly Csáktornya.

1913-ra: Kiss Jenő Kügypusztá. Szlamka Antal Gyergyófalva. II. 1912 dec. 11. óta a következő befizetések teljesítettek:

Rendes tagok adományai:

Burány Gergely dr. Csorna 10 kor. Endrey Gerzson dr. Losoncz 6 korona.

Kültagok befizetései:

1904-re: Szabó Vilmos Eger.

1908-ra: Geleta János Kóka 1 kor.

1909-re: Geleta János Kóka 3 kor.

1910-re: Bárdos Ádám Torda. Czeizel János Szeged. Hacke Károly Pápóc. Kapeller Istvánné Bpest.

1911-re: Bárdos Ádám Torda. Czeizel János Szeged. Hacke Károly Pápóc. Kapeller Istvánné Bpest. Papp Sándor Garamkovácsi. Schweiger Etelka Uszor. Seprődi János Kolozsvár. Váradi József Budapest.

1912-re: Bárdos Ádám Torda. Czeizel János Szeged 2 korona. Győrffy Imre Komárom. Haraszi György Jászládány. Incze József Budapest. Juhász Balázs Orosháza. Kapeller Istvánné Bpest. Károly Ignác Székesfehérvár. Király György dr. Bpest. Kiss Ödön Budapest. Klinczing Borbála Bpest. Kósa Vince Mátészalka. Kún János Erzsébetfalva. Liszka János Vulkán. Marschalkó Gyula Rákoskeresztúr. Molnár Béla Pomáz. Molnár Imre Budaörs. Mesterházy Jenő Bpest 2 kor. Mornau Jakab Ujverbász. Révész Géza dr. Budapest. Seprődi János Kolozsvár. Takáts József Kismarton 2 kor. Váradi József Bpest.

1913-ra: Ambrus Antal Kudzsir. Antal Géza dr. Pápa. Bacszányi József Igló. Balogh Péter Szentendre. Bánfi Alajos Sümeg. Berkes Ottó Keszthely. Bernáth Lajos Halas. Béres János Kőkényes. Binder Laura Kolozsvár 2 kor. Bodnár György Szatmár. Bökényi Dániel Mármarossziget. Brauner Lajos Csáktornya. Bründl Ödön Sopron. Czvainá József Beszterce. Csáder Gyula Pozsony. Császár Elemér dr. Bpest. Danilovits János Bpest. Dékány István dr. Erzsébetváros. Décei Janka Bpest. Dudinszky Emil Nagyálló. Ember Jenő Bpest. Éltés Mátyás Bpest. Fodor Gyula dr. Bpest. Földes Vilmos Oravicza. Frank Antal Léva. Freundt Bernát Nagybicse. Gáspár Béla Nyirbátor. Győri Vilmos Pozsony. Hábor Sándor Losoncz. Heuer Ede Bpest. Hirschmann Nándor Pozsony. Holzmann Károlyné Bpest. Horvay Ede dr. Bpest. Horvay Róbert dr. Debreczen. Horváth Balázs dr.

Kassa. Horváth Kristóf Komárom. Horváth Lajos Kőpcsény. Hrabusay István Ruttká. Jánossy Pál Felsőzálláspatak. Kanabé Dezső Resiczabánya. Kardos Gyula dr. Kassa. Kántor Mihály Kisczigánd. Keller Imre Mezőtúr. Kerekes Sándor Nagyszőlős. Kizák János Eperjes. Koschowitz Gyula Bpest. Klug Péter Szeged. Lamos János Bpest. Latzkó Hugó dr. Bpest. Láng Nándor dr. Bpest. Lázár Szilárd dr. Bpest 2 kor. Leitner Ferenc Sopron. Losonczy László Nagykőrös. Löwy Mór Igló. Medgyesy Lajos Zalaegerszeg. Millecker Bódog Versecz. Modri Hugó Szekszárd. Molnár Lajos Anina. Nagy Lajos Nagyenyed. Nemessányi Adél Ujvidék. Németh Regináld Kőszeg. Pacher Donát Sopron. Pallós Albert Kolozsvár. Papp Illés dr. Szolnok. Papp László dr. Keszthely. Pálfi Márton Kolozsvár. Petz Vilmos dr. Bpest. Posch Jenő Bpest. Posch Zsigmond Keszthely. Pósfai János Baja. Ráduly Géza Kudzsir. Révhegyi Iván Bpest. Schmidt Antal Pozsony. Schmidt Mária dr. Bpest. Schuschny Henrik dr. Bpest. Speidl Ernő Resiczabánya. Stettner Aurél Felsőlövő. Stricker Simon Baja. Suciú Valér Balázsfalva. Suhajda Lajos Selmezbánya. Szathmáry István Arad. Szánthó Kamill Pécs. Szeiler János Kudzsir. Szombathy István dr. Jászberény. Szuhács Balatonfüred. Takács József Bpest. Takáts József Kismarton 2 kor. Török Lajos Bártfa. Ujváry Mihály Székelykeresztúr. Vadas József dr. Bpest. Varga Mihály Besztercebánya. Vozáry Miksa. Lőcse. Walló Albert Ungvár. Zala István Székelykeresztúr. Zoboki Vince Rózsahegy.

1914-re: Binder Laura Kolozsvár 2 kor. Hrabusay István Ruttká. Kárpáti Kelemen Székesfehérvár 2 kor. Kraft József Pápa. Nagy Lajos Orosháza.

1915-re: Kárpáti Kelemen Székesfehérvár.

1916-ra: Kárpáti Kelemen Székesfehérvár.

Lezárattott 1913 január hó 24-én.

Kérelem. Felkérem a Társaság azon tisztelt tagjait, akik tagdíjakkal még hátralékban vannak, hogy a hátralékot *mielőbb* címemre juttatni szíveskedjenek. Az alapszabályok 16. §-a értelmében a tagdíj az év *első negyedében* fizetendő.

Kérem továbbá azon tisztelt tagokat, akik a Magyar Pædagogióát helytelen címzés miatt késedelmesen kapják kézhez, szíveskedjenek helyes lakcímüket velem *mielőbb* közölni. Egyáltalában a nyilvántartás érdekéből kérem a tisztelt tagtársakat, hogy minden címváltozást velem haladéktalanul közöljenek. Végül van szerencsém a tisztelt tagtársak tudomására hozni, hogy a Magyar Pædagogia 1892., 1893. és 1894. évfolyamaiból, addig, míg a készlet tart, kötetenkint két koronáért és a postaköltségért teljes példányok kaphatók. A tisztelt tagok eziránt szíveskedjenek hozzám fordulni.

Dr. Bozóky Endre,

áll. középisk. igazgató, pénztáros.
Budapest, II., Albrecht-út 31.